

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/30/2016
Identifikačné číslo spisu: 1012211136
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1012211136.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Ing. X. P., bytom R., zastúpeného JUDr. Júliusom Jánošíkom, advokátom, AK so sídlom v Bratislave, Klincová 35, proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/101/2012-146 zo dňa 09.02. 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/101/2012-146 zo dňa 9. februára 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p. rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 07.09.2012 o odňatí starobného dôchodku, rozhodnutie číslo XXX XXX XXXX X - I zo dňa 19.09.2013 o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok a rozhodnutie číslo XXX XXX XXXX X - II zo dňa 19.09.2013 o zamietnutí žiadosti o zvýšenie starobného dôchodku.

Krajský súd, ako uviedol v odôvodnení svojho rozsudku, po zrušení rozsudku č. k. 8Sd/101/2012-119 zo dňa 08.07.2014 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10So/107/2014 zo dňa 15.04.2015, v ktorom najvyšší súd vyslovil, že účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že v prvostupňovom rozhodnutí (teda v rozsudku krajského súdu) absentuje rozhodnutie o ďalších napadnutých rozhodnutiach odporkyne, ako súd vecne a miestne príslušný na konanie podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. opätovne preskúmal tri napadnuté rozhodnutia odporkyne a to rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.09.2012 o odňatí starobného dôchodku, rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X - I zo dňa 19.09.2013 o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok a rozhodnutie číslo XXX XXX XXXX X - II zo dňa 19.09.2013 o zamietnutí žiadosti o zvýšenie starobného dôchodku, pričom všetky opravné prostriedky boli zapísané pod jednu spisovú značku 8Sd/101/2012. Dospel k záveru, že opravné prostriedky podané proti napadnutým rozhodnutiam nie sú dôvodné.

Uviedol, že napadnutým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.09.2012 bol navrhovateľovi podľa § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

odňatý od 14.09.2012 starobný dôchodok. Právny zástupca navrhovateľa namietal, že odporca nesprávne vyhodnotil skutkový stav a jeho rozhodnutie nemá oporu v hmotnom práve, je retroaktívne a trpí procesnými vadami a je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a preto ho navrhuje zrušiť a vrátiť odporcovi na nové konanie. Navrhovateľ má za to, že ako poberateľ výsluhového dôchodku spĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému. Napadnutým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - I zo dňa 19.09.2013 bola navrhovateľovi podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a § 259 ods. 1. zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zamietnutá žiadosť o starobný dôchodok zo dňa 17.01.2013 ku dňu 01.01.2013. Navrhovateľ podal návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia a žiadal, aby napadnuté rozhodnutie bolo zrušené. Navrhovateľ žiadosťou zo dňa 17.01.2013 požiadal o priznanie starobného dôchodku od 01.01.2013. Podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z.z. v konaniach o nárokoch na dávky, ktoré vznikli pred 01.01.2004, o ktorých nebolo do tohto dňa rozhodnuté právoplatne, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31.12.2003. Z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave zo dňa 05.04.2004 a rozhodnutia č. 78520/12 zo dňa 07.06.1984 Mestskej vojenskej správy Bratislava vyplýva, že navrhovateľovi bol od 01.05.1989 priznaný starobný dôchodok podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Podľa § 91 zákona č. 114/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov bol dňom 01.05.1998 prevedený na výsluhový dôchodok a od 01.07.2002 sa tento považuje za výsluhový dôchodok podľa § 125 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení. Poistencovi ktorému bol priznaný starobný dôchodok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia, ktoré už bolo zhodnotené na nárok a určenie sumy starobného dôchodku, nárok na ďalší dôchodok nevznikne. Vznik nároku na starobný dôchodok a jeho priznanie podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. Tento názor zastáva aj NS SR v rozsudku sp. zn. 9So/41/2008 zo dňa 29.09.2008, podľa ktorého starobný dôchodok priznaný podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. a vyplácaný nositeľom výsluhového zabezpečenia je naďalej starobným dôchodkom a za výsluhový sa len považuje. Pokiaľ zákonodarca uviedol, že starobné dôchodky sa považujú za výsluhové dôchodky priznané a vyplácané podľa § 91 zákona č. 114/1998 Z.z. sa za určených podmienok považujú za výsluhové podľa zákona č. 328/2002 Z.z. a je zrejmé, že tieto dôchodky sú naďalej starobnými dôchodkami podľa zákona č. 100/1988 Zb. a za výsluhové sa len považujú najmä na účely ich zvyšovania.

Ako ďalej uviedol krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku vznik nároku na starobný dôchodok a jeho výplatu podľa zákona č. 100/1988 Zb. súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na pomerný starobný dôchodok podľa § 26a zákona č. 100/1988 Zb. ako aj vznik nároku na starobný dôchodok. Tento právny názor zdieľa aj NS SR v rozsudku č. k. 9So/129/2010 zo dňa 24.11.2011. Podľa názoru súdu navrhovateľ má možnosť požiadať v súlade s ust. § 67 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov za obdobie dôchodkového poistenia, ktoré získal po 31.12.2003 podľa zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov o zvýšenie už priznaného výsluhového dôchodku, ktorého suma bola určená podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení útvár sociálneho zabezpečenia, ktorý dôchodok navrhovateľovi vypláca.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie prostredníctvom právneho zástupcu a navrhol, aby odvolací súd konanie prerušil a podal návrh na Ústavný súd Slovenskej republiky na preskúmanie súladu ustanovenia § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z.z. s čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, alebo aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, resp. aby zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, zrušil rozhodnutia odporkyne a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol priznať náhradu trov konania.

Uviedol, že navrhovateľ sa svojimi podaniami domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 07.09.2012, č. XXX XXX XXXX X - I z 19.09.2013 a č. XXX XXX XXXX X - II z 19.09.2013. Podľa jeho názoru krajský súd rozhodol vo veci rozsudkom, ktorým potvrdil rozhodnutie z 07.09.2012, pričom o ďalších dvoch rozhodnutiach nerozhodol. Navrhovateľ vo veci podal tri odvolania, ktoré súd spojil pod sp. zn. 8Sd/101/2012. Podľa názoru navrhovateľa mal

prvostupňový súd rozhodnúť o každom odvolaní.

Taktiež je navrhovateľ toho názoru, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odporkyňa mala navrhovateľovi priznať starobný dôchodok v zmysle § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Uvedený právny názor vyplýva z rozsudku NS SR sp. zn. 4So/11/2009.

Poukázal na to, že odporkyňa navrhovateľovi odmieta zhodnotiť doby dôchodkového poistenia v rokoch 1989 - 2004. Z argumentácie odporkyne nepriamo vyplýva, že roky dôchodkového poistenia 1989 - 2004 nemôžu byť započítané ani odporkyňou, ani Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, z čoho teda vyplýva, že takýto výklad a aplikácia práva sú protiústavné. Porušuje sa ním právo na legitímne očakávanie, právo na primerané hmotné zabezpečenie a právo na rovnaké zaobchádzanie. Navrhovateľ je diskriminovaný voči poberateľom výsluhového dôchodku, ktorí dostávajú obdobnú výšku výsluhového dôchodku za rovnaký počet rokov služby ako navrhovateľ a nepracovali v civilnom sektore po ukončení povolania vojaka, nakoľko príjem navrhovateľa z dôchodkových dávok je totožný a to napriek tomu, že po ukončení povolania vojaka pracoval 15 rokov v civilnom sektore.

Ďalej uviedol, že podľa výroku rozhodnutia sa odníma starobný dôchodok k 14.09.2012. Vznikol preto stav retroaktivity, kedy rozhodnutie odníma právo späťne. Vzniknutý stav je v rozpore s Ústavou SR, podľa ktorej je Slovenská republika právnym štátom. Princíp právneho štátu v sebe zahŕňa aj zákaz retroaktivity.

Dôvodil ďalej tým, že odporkyňa konanie o zvýšení sumy starobného dôchodku prerušila rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 12.09.2013. Uviedla, že sa začalo konanie o predbežnej otázke - súdne konanie o odvolaní voči rozhodnutiu o odňatí starobného dôchodku. Posúdenie otázky oprávnenosti nároku na starobný dôchodok je predbežnou otázkou v konaní o jeho zvýšení. Rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 12.09.2013 o prerušení konania do vyriešenia predbežnej otázky je právoplatné a záväzné. Odporkyňa ignorovala rozhodnutie o prerušení konania do rozhodnutia o predbežnej otázke súdom. Napadnuté rozhodnutie je v rozpore s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 12.09.2013 o prerušení konania a je preto nezákonné. Odporkyňa je viazaná rozhodnutím o prerušení konania, nakoľko je právoplatné.

Odporkyňa navrhla, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne. Podľa jej názoru súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods.1 v spojení s § 246c ods.1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods.2 a § 214 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods.1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a jednomyselne dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, a že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie pre procesné pochybenia.

V predmetnej veci krajský súd, ako súd prvého stupňa, konal a rozhodoval o opravnom prostriedku, návrhu navrhovateľa, doručeným Krajskému súdu v Bratislave dňa 05.12.2012, ktorým sa navrhovateľ domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 07.09.2012, ktorým odporkyňa v zmysle § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v platnom znení odňala navrhovateľovi od 14.09.2010 starobný dôchodok priznaný podľa § 273 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 721/2004 Z.z. s odôvodnením, že vznik nároku na starobný dôchodok a jeho priznanie podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na starobný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Pri rozhodovaní o žiadosti navrhovateľa zo dňa 20.09.2007 vychádzala sociálna poisťovňa z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože o žiadosti navrhovateľa o zohľadnenie ďalšej doby dôchodkového poistenia získaného po priznaní starobného dôchodku

navrhovateľa nebola oprávnená rozhodovať.

Ako je zrejmé z obsahu administratívneho spisu navrhovateľ následne podaním doručeným Krajskému súdu v Bratislave 22.10.2013 žiadal, aby súd zrušil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X - II z 19.09.2013. Uvedeným rozhodnutím odporkyňa podľa § 66 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v platnom znení zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku od 01.01.2013 s odôvodnením, že starobný dôchodok priznaný rozhodnutím zo dňa 19.10.2007 od 01.08.2006 bol rozhodnutím zo 07.09.2012 odňatý a jeho výplata zastavená od 14.09.2012, pretože bolo preukázané, že bol navrhovateľovi priznaný neprávom. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - I. z 19.09.2013 odporkyňa rozhodla, že podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z.z. zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 17.01.2013 o priznanie starobného dôchodku od 01.01.2013.

Je nesporné, že navrhovateľ nesúhlasí s uvedenými rozhodnutiami. Tieto považuje za nezákonné.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z.z. v konaniach o nárokoch na dávky, ktoré vznikli pred 01.01.2004, o ktorých nebolo do tohto dňa rozhodnuté právoplatne, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31.12.2003. Z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave zo dňa 05.04.2004 a rozhodnutia č. 78520/12 zo dňa 07.06.1984 Mestskej vojenskej správy Bratislave vyplýva, že navrhovateľovi bol od 01.05. 1989 priznaný starobný dôchodok podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Podľa § 91 zákona č. 114/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov bol dňom 1. mája 1998 prevedený na výsluhový dôchodok a od 01.07.2002 sa tento považuje za výsluhový dôchodok podľa § 125 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení. Poistencovi, ktorému bol priznaný starobný dôchodok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia, ktoré už bolo zhodnotené na nárok a určenie sumy starobného dôchodku, nárok na ďalší dôchodok nevznikne. Vznik nároku na starobný dôchodok a jeho priznanie podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. Tento názor zastáva aj NS SR v rozsudku 9So/41/2008 zo dňa 29.09.2008, podľa ktorého starobný dôchodok priznaný podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. a vyplácaný nositeľom výsluhového zabezpečenia je naďalej starobným dôchodkom a za výsluhový sa len považuje. Pokiaľ zákonodarcia uviedol, že starobné dôchodky sa považujú za výsluhové dôchodky priznané a vyplácané podľa § 91 zákona č. 114/1998 Z.z. sa za určených podmienok považujú za výsluhové podľa zákona č. 328/2002 Z.z. a je zrejmé, že tieto dôchodky sú naďalej starobnými dôchodkami podľa zákona č. 100/1988 Zb. a za výsluhové sa len považujú najmä na účely ich zvyšovania.

Krajský súd sa podľa názoru odvolacieho súdu dostatočne a vyčerpávajúcim spôsobom nevysporiadal vo svojom rozhodnutí s opravným prostriedkom, ktorý podal navrhovateľ, ktorý namietal skutočnosť, že mu nebola pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok hodnotená doba získaná v civilnom zamestnaní odporkyňou, a že má ako poberateľ výsluhového dôchodku nárok na starobný dôchodok zo všeobecného systému, nakoľko spĺňa podmienky stanovené zákonom. Taktiež poukázal na argumentáciu odporkyne, z obsahu ktorej malo vyplývať, že roky dôchodkového poistenia 1989 - 2004 nemôžu byť započítané ani odporkyňou, ani Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia.

Vo svojom odôvodnení krajský súd len poukázal na skutočnosť, že vznik nároku na starobný dôchodok a jeho priznanie podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. Na námietky a argumentáciu navrhovateľa podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd vo svojom rozhodnutí nedostatočne nereagoval a tieto dostatočným spôsobom neodôvodnil.

Procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením

sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov (napr. rozsudok ESLP Ruiz Torija proti Španielsku z 9.12.1994).

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že takýmto postupom súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa - ako bolo vyššie uvedené, bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. a s § 250ja ods. 3 vetou druhou O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova v medziach podaného opravného prostriedku, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľa a znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1, veta prvá O.s.p.).

S poukazom na ustanovenie § 492 ods.2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.